

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (sedmého senátu)

27. února 2014*

„Řízení o předběžné otázce — Právo podniků — Doporučení 2003/361/ES — Definice mikropodniků, malých a středních podniků — Druhy podniků, které jsou brány v potaz při výpočtu počtu zaměstnanců a finančních hodnot — Propojené podniky — Pojem „skupina fyzických osob, které jednají společně““

Ve věci C-110/13,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím Bundesfinanzhof (Německo) ze dne 20. prosince 2012, došlým Soudnímu dvoru dne 7. března 2013, v řízení

HaTeFo GmbH

proti

Finanzamt Haldensleben,

SOUDNÍ DVŮR (sedmý senát),

ve složení J. L. da Cruz Vilaça, předseda senátu, J.-C. Bonichot (zpravodaj) a A. Arabadžev, soudci,

generální advokát: M. Wathelet,

vedoucí soudní kanceláře: A. Calot, Escobar,

s přihlédnutím k písemné části řízení,

s ohledem na vyjádření předložená:

- za italskou vládu G. Palmieri, jako zmocněnkyní, ve spolupráci s M. Santorem, avvocato dello Stato,
- za Evropskou komisi R. Sauerem a T. Maxian Ruschem, jako zmocněnci,

s přihlédnutím k rozhodnutí, přijatému po vyslechnutí generálního advokáta, rozhodnout věc bez stanoviska,

vydává tento

* Jednací jazyk: němčina.

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu čl. 3 odst. 2 čtvrtého pododstavce doporučení Komise 2003/361/ES ze dne 6. května 2003 o definici mikropodniků, malých a středních podniků (*neoficiální překlad*) (Úř. věst. L 124, dále jen „doporučení MSP“).
- 2 Projednávaná žádost byla předložena v rámci sporu mezi společnostmi HaTeFo GmbH (dále jen „HaTeFo“) a Finanzamt Haldensleben ve věci výpočtu částky investiční podpory.

Právní rámec

Unijní právo

- 3 Bod 9 odůvodnění doporučení MSP stanoví:

„S cílem lépe pochopit skutečné hospodářské postavení [mikropodniků, malých a středních podniků (MPS)] a vyloučit z této kategorie skupiny podniků, jejichž hospodářská moc může překračovat moc skutečných malých a středních podniků, by se mělo rozlišovat mezi různými druhy podniků podle toho, zda jsou nezávislé, zda mají holdingy, které nejsou v řídicím postavení (partnerské podniky), nebo zda jsou propojeny s jinými podniky. [...]“ (*neoficiální překlad*)

- 4 Bod 11 odůvodnění tohoto doporučení zní:

„V zájmu zjednodušení zejména pro členské státy a podniky, by se při definování propojených podniků měly převzít podmínky stanovené v článku 1 [sedmý] směrnice Rady 83/349/EHS ze dne 13. června 1983 o konsolidovaných účetních závěrkách [(Úř. věst. L 193, s. 1; Zvl. vyd. 17/01, s. 58)], založené na čl. 54 odst. 3 písm. g) Smlouvy, naposledy pozměněné směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2001/65/ES [ze dne 27. září 2001 (Úř. věst. L 283, s. 28; Zvl. vyd. 17/01, s. 245)], pokud jsou přizpůsobeny předmětu tohoto doporučení. [...]“ (*neoficiální překlad*)

- 5 Bod 12 odůvodnění tohoto doporučení stanoví:

„Ve vhodných případech by se měl brát ohled také na vztahy existující mezi podniky prostřednictvím fyzických osob s cílem zajistit, aby pouze ty podniky, které ve svůj prospěch skutečně potřebují výhody vyplývající pro MPS z různých pravidel nebo opatření, je skutečně využívaly. Aby se zkoumání těchto situací omezilo na striktní minimum, je třeba zohlednění těchto vztahů omezit na relevantní trh nebo na sousední trhy, a to případně s odkazem na definici ‚relevantního trhu‘ uvedenou ve sdělení Komise o vymezení relevantního trhu pro účely práva Společenství v oblasti hospodářské soutěže [(Úř. věst. 1997, C 372, s. 5)].“ (*neoficiální překlad*)

- 6 Článek 3 téhož doporučení stanoví:

„Toto doporučení s účinností od 1. ledna 2005 nahrazuje doporučení [Komise] 96/280/ES [ze dne 6. dubna 2003 o definici malých a středních podniků (Úř. věst. L 107, s. 4)].“ (*neoficiální překlad*)

- 7 Článek 1 přílohy doporučení MSP zní:

„Podnikem se rozumí každý subjekt vykonávající hospodářskou činnost, bez ohledu na jeho právní formu. [...]“ (*neoficiální překlad*)

8 Článek 3 přílohy doporučení MSP se týká druhů podniků, které jsou brány v potaz při výpočtu počtu pracovníků a finančních hodnot, které umožňují charakterizovat různé kategorie podniků definovaných v článku 2 tohoto doporučení.

9 Článek 3 odst. 1 této přílohy zní:

„Nezávislími podniky“ se rozumějí všechny podniky, které nejsou zařazeny mezi partnerské podniky ve smyslu odstavce 2 ani mezi propojené podniky ve smyslu odstavce 3.“ (*neoficiální překlad*)

10 Článek 3 odst. 3 druhý pododstavec téže přílohy zní:

„Propojenými podniky“ se rozumějí podniky, mezi nimiž existuje některý z následujících vztahů:

- a) podnik vlastní většinu hlasovacích práv, která náležejí akcionářům nebo společníkům, v jiném podniku;
- b) podnik má právo jmenovat nebo odvolat většinu členů správního, řídicího nebo dozorčího orgánu jiného podniku,
- c) podnik má právo uplatňovat rozhodující vliv na jiný podnik podle smlouvy uzavřené s tímto podnikem nebo podle ustanovení jeho stanov;
- d) podnik, který je akcionářem nebo společníkem jiného podniku, ovládá sám, na základě dohody uzavřené s ostatními akcionáři nebo společníky tohoto jiného podniku, většinu hlasovacích práv náležejících jeho akcionářům nebo společníkům.

Má se za to, že rozhodující vliv není uplatňován, pokud investoři uvedení ve druhém pododstavci odstavce 2 nejsou přímo či nepřímo zapojeni do řízení dotyčného podniku, aniž jsou tím dotčena jejich práva jakožto akcionářů nebo společníků.

Za propojené jsou rovněž považovány podniky, mezi kterými a jedním či více dalšími podniky nebo mezi kterými a některým z investorů uvedených v odstavci 2 existuje některý ze vztahů popsanych v prvním pododstavci.

Za propojené jsou považovány rovněž podniky, které mají některý z těchto vztahů prostřednictvím fyzické osoby nebo skupiny fyzických osob, které jednájí společně, pokud svou činnost nebo část své činnosti vykonávají na stejném relevantním trhu nebo na sousedních trzích.

Za sousední trh se považuje trh pro výrobky nebo služby, který bezprostředně předchází relevantnímu trhu nebo na něj navazuje.“ (*neoficiální překlad*)

Německé právo

11 Ustanovení § 1 odst. 1 zákona o investičních příspěvcích (Investitionszulagengesetz 2005) ze dne 17. března 2004 (Bundesgesetzblatt 2004 I, s. 438) stanoví, že daňoví poplatníci uskutečňující některé druhy investic v pěti nových spolkových zemích (Länder) a v Berlíně (Německo), mají nárok na investiční podporu.

12 Tento zákon stanoví, že za určitých podmínek se tato podpora zvyšuje, pokud tyto investice uskutečňuje MSP ve smyslu doporučení MSP.

Spor v původním řízení a předběžné otázky

- 13 Společnost HaTeFo, založená v roce 1999, vyrábí plastové desky, fólie, trubky a profily. Kapitál této společnosti je vlastněn třemi fyzickými osobami: A, jeho manželkou B a osobou C, které mají podíly ve výši 24,8 %, 62,8 % a 12,4 %. A a C jsou jednateli této společnosti. A a jeho matka D jsou kromě toho společníky se stejnými podíly ve společnosti X, jejímiž jednateli jsou rovněž A a C.
- 14 Z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že společnost X byla ručitelkou společnosti HaTeFo při jejím založení a se společností HaTeFo rovněž uzavřela „Geschäftsbesorgungsvertrag“ (dále jen „mandátní smlouva“), podle které měly být všechny objednávky společnosti HaTeFo plněny společností X, a pouze ta měla působit na relevantním trhu. Tato mandátní smlouva rovněž stanovila, že zástupce společnosti X byl pověřen technickým řízením společnosti HaTeFo. Společnost HaTeFo navíc na společnost X převedla své činnosti v oblasti výzkumu a vývoje, jakož i správu informačních technologií, a pro potřeby své činnosti využívala jeden z bankovních účtů společnosti X.
- 15 Sama společnost HaTeFo by mohla být kvalifikována jako „MSP“. Vzhledem k počtu zaměstnanců a ročnímu obrátu společnosti X by tomu tak naproti tomu nebylo, pokud by HaTeFo musela být považována za společnost propojenou se společností X.
- 16 Vzhledem k tomu, že Finanzamt Haldensleben měl za to, že společnost HaTeFo z důvodu svých vazeb se společností X není MSP, nepřiznal této společnosti na rok 2006 zvýšenou podporu, ale základní podporu stanovenou zákonem o investičních příspěvcích na rok 2005.
- 17 Finanzamt Haldensleben zejména uvedl, že nebylo namístě zohlednit pouze formální kritéria stanovená doporučením MSP, ale bylo třeba provést hospodářské hodnocení s cílem určit, zda podniky, i když byly formálně autonomní, přesto neměly být považovány za jedinou hospodářskou entitu. Podle něj oba dotyčné podniky takovou entitu tvořily, a to vzhledem k existenci mandátní smlouvy, k rozdělení výrobních a prodejních úloh, jakož i ke skutečnosti, že jsou vlastněny a řízeny pouze čtyřmi osobami, z nichž tři jsou v blízkém příbuzenském vztahu.
- 18 Finanzgericht žalobu podanou společností HaTeFo v prvním stupni zamítl a uvedl, že ryze formální použití kritérií definovaných doporučením MSP, kterými se vyznačuje autonomie podniku, nemůže vést k tomu, že budou zneužívána nebo obcházena, a že je pro posouzení této autonomie rovněž třeba vzít v úvahu jiné obchodní vztahy udržované dotyčnými podniky, zejména pokud jde o obchodní vedení, kontakty s dodavateli a zákazníky, jakož i společné provozování logistiky.
- 19 Společnost HaTeFo podala proti rozhodnutí Finanzgericht opravný prostředek „Revision“ k Bundesfinanzhof, ve kterém zejména tvrdila, že kritéria stanovená v článku 3 přílohy doporučení MSP, která umožňují charakterizovat podniky jako „propojené“ ve smyslu tohoto doporučení, naopak musí být považována za taxativní.
- 20 Bundesfinanzhof se na podporu tvrzení, že Soudní dvůr je příslušný pro výklad pojmu MSP, odvolává na rozsudek ze dne 18. října 1988, Dzodzi (C-297/89 a C-197/89, Recueil, s. I-3763), jelikož tento pojem je převzat vnitrostátní právní úpravou, která odkazuje na definici stanovenou doporučením MSP.
- 21 Bundesfinanzhof kromě toho uvádí, že toto doporučení zčásti přejímá podmínky pro sestavování konsolidovaných účtů stanovené v článku 1 směrnice 83/349, takže podniky mající podle této směrnice povinnost vést konsolidované účty, mohou být považovány za propojené ve smyslu doporučení MSP. Dodává, že v případě, kdy – stejně jako ve věci v původním řízení – podnik nevede konsolidované účty, je přesto třeba posoudit, zda může být též považován za podnik propojený s jiným podnikem podle kritérií uvedených v příloze k tomuto doporučení.

- 22 Bundesfinanzhof si nejprve klade otázku týkající se kritéria „skupiny fyzických osob jednajících společně“ stanoveného v čl. 3 odst. 3 čtvrtém pododstavce této přílohy. Konkrétně se táže, zda pro kvalifikaci takové skupiny postačí konstatovat existenci funkční spolupráce mezi těmito osobami, nebo zda je rovněž nutné prokázat, že si osvojily „společně“ jednání a navázaly smluvní vztahy.
- 23 Bundesfinanzhof se dále zabývá tím, zda bez ohledu na různé druhy vztahů vypočtené v čl. 3 odst. 3 prvním pododstavci téže přílohy, kterými se vyznačují propojené podniky, celkové hospodářské posouzení dotyčných podniků, v jehož rámci se zohlední skutečnost, že společníci jsou členy jedné rodiny, nebo že jednatelé jsou totožní, umožňuje, aby tyto podniky byly považovány za propojené prostřednictvím skupiny fyzických osob, které jednají společně. Nakonec si Bundesfinanzhof klade otázku, zda se takové hospodářské posouzení musí omezit na případy, ve kterých tyto osoby chtěly obejít definici MSP.
- 24 Za těchto podmínek se Bundesfinanzhof rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:
- „1) a) Za jakých podmínek je možné připustit, že [osoby] jednají společně ve smyslu čl. 3 odst. 3 čtvrtého pododstavce přílohy [doporučení MSP]? Postačuje funkční spolupráce fyzických osob majících účast v obou podnicích, která probíhá beze sporů nebo střetu zájmů [...], nebo je zapotřebí zjevného společného jednání uvedených osob?
- b) Pokud je vyžadováno společné jednání: vyplývá toto jednání již z ryze faktické spolupráce?
- 2) Pokud se nejedná o případ povinného vedení konsolidovaných účtů, je pro zkoumání, zda je podnik propojen s jiným podnikem prostřednictvím fyzické osoby nebo skupiny fyzických osob, které jednají společně, nutné provést, nad rámec ‚vztahů‘ uvedených v čl. 3 odst. 3 prvním pododstavci přílohy doporučení MSP, celkové hospodářské posouzení ve kterém je třeba zkoumat takové aspekty, jako jsou vlastnické vztahy – v projednávané věci zejména skutečnost, že vlastníci podílů jsou příslušníky [stejně] rodiny – struktura podílů a hospodářská integrace, [jakož i] konkrétně [...] totožnost jednatelů dotyčných podniků?
- 3) V případě, kdy je i v rámci působnosti doporučení MSP možné provést celkové hospodářské posouzení jdoucí nad rámec formálního posouzení: vyžaduje se úmysl obejít definici MSP, nebo alespoň riziko, že by k tomu mohlo dojít?“

K předběžným otázkám

- 25 Podstata tří otázek předkládajícího soudu, které je třeba zkoumat společně, tkví v tom, zda čl. 3 odst. 3 čtvrtý pododstavec přílohy MSP musí být vykládán v tom smyslu, že pouze ty podniky, které prostřednictvím jedné nebo více osob, které jednají společně, mají některý ze vztahů uvedených v čl. 3 odst. 3 prvním pododstavci této přílohy, musí být považovány za „propojené“ ve smyslu tohoto článku, nebo zda existence tohoto vztahu může vyplývat rovněž z celkového hospodářského posouzení, při kterém se zejména ověří úmysl těchto osob obejít definici MSP. Předkládající soud v podstatě rovněž žádá o zpřesnění podmínek, za kterých jsou fyzické osoby považovány za osoby jednající společně ve smyslu čl. 3 odst. 3 třetího pododstavce doporučení MSP, a zejména zda pro tento účel musí být vázány smluvními vztahy.
- 26 Podle článku 1 této přílohy je za podnik považován každý subjekt vykonávající hospodářskou činnost, a to bez ohledu na jeho právní formu.
- 27 Článek 3 odst. 3 téže přílohy stanoví kritéria, která umožňují kvalifikovat „propojené“ podniky za účelem určení, zda se v případě těchto podniků jedná o MSP.

- 28 Z vlastního znění čl. 3 odst. 3 prvního a čtvrtého pododstavce přílohy k doporučení MSP vyplývá, že se tato ustanovení v zásadě týkají pouze případu, kdy mezi podniky existuje některý ze vztahů vymezených v čl. 3 odst. 3 prvním pododstavci písm. a) až d) této přílohy.
- 29 Z toho však nelze dovodit, že formální nedodržení této podmínky ve všech případech brání tomu, aby bylo konstatováno, že dotyčné podniky jsou propojené.
- 30 Doporučení MSP je totiž třeba vykládat s přihlédnutím k důvodům, které vedly k jeho přijetí (obdobně viz rozsudek ze dne 29. dubna 2004, Itálie v. Komise, C-91/01, Recueil, s. I-4355, bod 49).
- 31 V tomto ohledu z bodů 9 a 12 tohoto doporučení vyplývá, že účelem definice propojených podniků je lépe pochopit skutečné hospodářské postavení MPS a vyloučit, aby byly jako MSP kvalifikovány skupiny podniků, jejichž hospodářská moc může překračovat moc skutečných MPS, s cílem vyhradit výhody vyplývající pro kategorii MPS z různých pravidel nebo opatření pouze těm podnikům, které je opravdu potřebují. Tyto body odůvodnění rovněž stanoví, že proto, aby se zkoumání těchto vztahů existujících mezi podniky prostřednictvím fyzických osob omezilo na striktní minimum, je třeba omezit zohledňování těchto vztahů na případy, kdy jsou tyto podniky činné na stejném dotčeném trhu nebo na sousedních trzích.
- 32 Výhody přiznávané MSP totiž nejčastěji představují výjimky z obecných pravidel, jako například v oblasti státních podpor, takže definice MSP musí být vykládána striktně.
- 33 Aby za těchto podmínek byly zohledněny pouze ty podniky, které skutečně představují nezávislé MSP, je namístě zkoumat strukturu MPS, které tvoří ekonomickou skupinu, jejíž síla přesahuje sílu takového podniku, a dbát na to, aby definice MSP nebyla obcházena z ryze formálních důvodů (viz výše uvedený rozsudek Itálie v. Komise, bod 50).
- 34 Článek 3 odst. 3 čtvrtý pododstavec přílohy doporučení MSP je tedy třeba vykládat ve světle tohoto cíle, aby podniky, které formálně neudrží některý ze vztahů připomenutých v bodě 28 tohoto rozsudku, ale které přesto mohou být – vzhledem k úloze, již hraje fyzická osoba nebo skupina fyzických osob, které jedná společně – považovány za jedinou hospodářskou entitu, musely být rovněž považovány za propojené podniky ve smyslu uvedeného ustanovení, pokud své činnosti nebo jejich část provozují na stejném relevantním trhu nebo na sousedních trzích (obdobně viz výše uvedený rozsudek Itálie v. Komise, bod 51).
- 35 Kromě toho podmínka, aby fyzické osoby jednaly společně, je splněna, pokud tyto osoby sladí své jednání s cílem uplatňovat vliv na obchodní rozhodnutí dotyčných podniků, což vylučuje, aby tyto podniky mohly být považovány za vzájemně hospodářsky nezávislé. Splnění této podmínky závisí na okolnostech dané věci a nutně není podřízeno existenci smluvních vztahů mezi těmito osobami ani konstatování jejich záměru obcházet definici MSP.
- 36 Pokud jde o hospodářské a finanční vztahy mezi společnostmi HaTeFo a X, z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že společnost X uvádí na trh veškerou produkci společnosti HaTeFo, která na trhu nepůsobí. Zástupce společnosti X je zodpovědný za technické aspekty výroby společnosti HaTeFo. Společnost HaTeFo mimoto na společnost X převedla správu informačních technologií a správu nákupů, jakož i svou výzkumnou činnost. Konečně, společnost HaTeFo pro potřeby své činnosti využívala jeden z bankovních účtů společnosti X.
- 37 Kromě toho je třeba uvést, jak vyplývá z předkládacího rozhodnutí, že mezi osobami A, B a D, které vlastní tyto podniky, existuje příbuzenský vztah a že osoby A a C mimoto souběžně řídí obě společnosti. Vzhledem k tomu, že tyto vztahy patrně těmto osobám poskytují možnost sladit své jednání s cílem uplatňování vlivu na obchodní rozhodnutí dotyčných podniků, jenž vylučuje, aby tyto podniky mohly být považovány za vzájemně hospodářsky nezávislé.

- 38 Vzhledem k výše uvedenému se jeví, že dvě společnosti, které se nacházejí v obdobné situaci, jako je situace společností v původním řízení, patrně mohou být – prostřednictvím skupiny osob, které jednájí společně – ve skutečnosti považovány za jedinou hospodářskou entitu, takže bude nutné považovat je za propojené podniky ve smyslu čl. 3 odst. 3 čtvrtého pododstavce doporučení MSP, což však přísluší ověřit vnitrostátnímu soudu, přičemž dotyčným osobám musí být zachována možnost prokázat opak.
- 39 Ze všech výše uvedených úvah vyplývá, že je třeba odpovědět na položené otázky tak, že čl. 3 odst. 3 čtvrtý pododstavec doporučení MSP musí být vykládán v tom smyslu, že podniky mohou být považovány za „propojené“ ve smyslu tohoto článku, pokud z analýzy právních i hospodářských vztahů mezi nimi vyplývá, že prostřednictvím fyzické osoby nebo skupiny fyzických osob, které jednájí společně, tvoří jedinou hospodářskou entitu, ačkoliv formálně neudržují některý ze vztahů uvedených v čl. 3 odst. 3 prvním pododstavci této přílohy. Za osoby, které jednájí společně, ve smyslu čl. 3 odst. 3 čtvrtého pododstavce této přílohy, jsou považovány osoby, které sladují své jednání s cílem uplatňovat vliv na obchodní rozhodnutí dotyčných podniků, jenž vylučuje, aby tyto podniky mohly být považovány za vzájemně hospodářsky nezávislé. Splnění této podmínky závisí na okolnostech dané věci a nutně není podřízeno existenci smluvních vztahů mezi těmito osobami ani konstatování jejich záměru obcházet definici MSP ve smyslu tohoto doporučení.

K nákladům řízení

- 40 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (sedmý senát) rozhodl takto:

Článek 3 odst. 3 čtvrtý pododstavec doporučení Komise 2003/361/ES ze dne 6. května 2003 o definici mikropodniků, malých a středních podniků musí být vykládán v tom smyslu, že podniky mohou být považovány za „propojené“ ve smyslu tohoto článku, pokud z analýzy právních i hospodářských vztahů mezi nimi vyplývá, že prostřednictvím fyzické osoby nebo skupiny fyzických osob, které jednájí společně, tvoří jedinou hospodářskou entitu, ačkoliv formálně neudržují některý ze vztahů uvedených v čl. 3 odst. 3 prvním pododstavci této přílohy.

Za osoby, které jednájí společně, ve smyslu čl. 3 odst. 3 čtvrtého pododstavce této přílohy, jsou považovány osoby, které sladují své jednání s cílem uplatňovat vliv na obchodní rozhodnutí dotyčných podniků, jenž vylučuje, aby tyto podniky mohly být považovány za vzájemně hospodářsky nezávislé. Splnění této podmínky závisí na okolnostech dané věci a nutně není podřízeno existenci smluvních vztahů mezi těmito osobami ani konstatování jejich záměru obcházet definici mikropodniků, malých a středních podniků ve smyslu tohoto doporučení.

Podpisy.